

Politidirektoratet
politidirektoratet@politiet.no

Deres ref

Vår ref
071-10

Dato
26.11.2010

Klage over manglende innsyn

Vi viser til krav om innsyn fra Ina Lindahl Nyrud i Norsk Journalistlag i sak 2010 – 00661. Kravet omfatter alle dokumentene i korrespondansen mellom Politidirektoratet og JD om åpne skattelister og hvorvidt det er grunnlag for påstanden om at disse opplysningene utnyttes til kriminelle formål.

Politidirektoratet har gitt innsyn i dokumentet fra JD til POD med anmodning om ytterligere grunnlagsmateriale (brev datert 08.01.2010) og svar på dette fra POD til JD (brev datert 01.02.2010). Underlagsdokumentene er unntatt offentlighet med hjemmel i offentleglova § 15(1).

På vegne av Ina Lindahl Nyrud ønsker Norsk Presseforbund å påklage avslaget (NP har klagerett etter fvl § 32(3) jf. JDs rettleiar s 172 nest siste avsnitt om rettslig klageinteresse).

Det er ingen tvil om at dokumentene er innhentet fra Justisdepartementet til deres interne saksbehandling. Det vi bestrider er at unntak er "*nødvendig for å sikre forsvarlege interne avgjerdsprosessar*". Med andre ord om skadekravet er oppfylt. Videre mener vi behovet for samfunnets innsyn i denne saken veier tyngre enn behovet for unntak, slik at innsyn skal gis etter en merinnsynsvurdering (§11).

I Justisdepartementets rettleiar til offentleglova, s. 98, er det presisert at § 15 er en svært begrenset unntaksbestemmelse, og at den altoverveiende hovedregel er at denne type dokumenter ikke kan unntas fra offentlighet, se følgende:

*"Utgangspunktet etter offentleglova er at det **ikkje er høve** til å gjere unntak for dokument som blir innhenta utanfrå til bruk i den interne saksførebuinga til eit organ. Offentleglova § 15 opnar likevel for at det i visse situasjonar likevel kan gjerast unntak frå retten til innsyn òg for dokument eller delar av dokument som er innhenta frå andre. Unntakshøvet for dokument innhenta utanfrå for den interne saksførebuinga etter offentleglova er vesentleg snevrare enn etter offentlegheitslova 1970."*

Departementet kommer også med klare føringer for hvordan det tidligere nevnte skadekravet skal praktiseres:

*"Det er ikkje tilstrekkeleg for å gjere unntak etter offentleglova § 15 fyrste ledd fyrste punktum at dei ovanfor omtala vilkåra er oppfylde. **I tillegg krevst det at unntak er naudsynt for å sikre forsvarlege interne avgjerdsprosessar.** Dette er eit nytt unntaksvilkår, som innsnevrar unntakshøvet for dokument innhenta frå underordna organ vesentleg i høve til offentlegheitslova 1970. Føremålet med dette vilkåret er å sikre at det ikkje skal vere unntakshøve for dokument som blir innhenta frå underordna organ åleine fordi dokumentet er til bruk for den interne saksførebuinga hos overordna organ, men at det berre skal kunne gjerast unntak for slike dokument i situasjonar **der det er eit reelt og sakleg behov for unntak ut frå omsynet til den interne saksførebuinga.** Eit slik behov for unntak vil først og fremst gjere seg gjeldande der det underordna organet gir fortrulege råd og vurderingar om kva for standpunkt eit overordna organ bør ta i ei sak." (Vår utheving.)*

Med andre ord har vi altså fått en vesentlig innstramning av hva som tidligere var praksis for denne type dokumenter. Det foreligger et uttalt og skriftlig krav fra Stortinget om mer åpenhet i denne type interne dokumenter. Det er derfor helt nødvendig at forvaltningen har en høy terskel for å unnta dokumenter etter offentleglova § 15.

Innsynskravet gjelder underlagsmateriale som belyser hvorvidt offentliggjøring av skattelister kan utgjøre en trussel for enkeltpersoner med hensyn til kriminalitet.

Vi har problemer med å se hvordan offentlig innsyn i dette materiale vil kunne skade den interne avgjørelsesprosessen i saken. Som det også framgår av JDs rettleiar til offentleglova, tenker man her på faren for at et underliggende organ ikke tør komme med råd og vurdering av hvilket standpunkt et overordnet organ skal ha i en sak. Dette er ikke tilfellet her. Tvert imot skal POD komme med en redegjørelse av hvilken *dokumentasjon* som finnes på dette området. En slik rapportering kan ikke være avhengig av om det vil bli gitt innsyn eller ikke.

Vi kan ikke se at det foreligger et reelt og saklig behov for å gjøre unntak for underlagsdokumentene. På bakgrunn av dette bestrider vi at vilkåret om at unntak er *"nødvendig for å sikre forsvarlege interne avgjerdsprosessar"*, er oppfylt.

Videre mener vi plikten til å praktisere merinnsyn må føre til at dokumentene er offentlige. I hht. Justisdepartementets veileder er det sentralt i merinnsynsvurderingen i hvilken grad de hensyn som ligger til grunn for den aktuelle unntaksbestemmelsen gjør seg gjeldende for det aktuelle dokumentet, og i hvilken grad innsyn i dokumentet vil skade de interessene som er vernet av bestemmelsen. Det skal også legges vekt på om det er stor allmenn interesse knyttet til spørsmålet som dokumentet omhandler.

De hensynene som begrunner § 15(1) i denne saken, er hensynet til en fri og fortrolig dialog mellom POD og Justisdepartementet. POD har blitt bedt om å sende underlagsmateriale som belyser hvorvidt offentliggjøring av skattelister kan utgjøre en trussel for enkeltpersoner med hensyn til kriminalitet. Med andre ord ber Justisdepartementet om dokumentasjon av en faktisk situasjon. Det er altså ikke snakk om at POD må komme med egne vurderinger eller forslag. Denne type opplysninger faller utenfor de hensyn § 15(1) skal verne. Som støtte for dette viser

vi til Fylkesmannens avgjørelse i sak mot Nittedal kommune ang innsyn i et NAV-notat (sak 2010/9681):

"Det skal ved vurderingen av om merinnsyn bør gis også legges vekt på innholdet i dokumentet. Det heter i veilederen at dersom unntaksbestemmelsen er gitt for å verne bestemte prosesser eller sikre fortrolige diskusjoner, vil det være større grunn til å gi innsyn i de delene av dokumentet som inneholder faktiske opplysninger enn skjønnsvurderinger.

Det aktuelle notatet gir en beskrivelse av økonomiske og menneskelige konsekvensene av økt husleie for kommunale boliger. Notatet inneholder etter vår vurdering i det vesentligste faktiske opplysninger, og i mindre grad skjønnspregede vurderinger og råd(...)

Fylkesmannen finner etter en samlet vurdering, hvor det særlig at er lagt vekt på hensynet bak bestemmelsen i offl. § 15 grunnlag for å ta klagen delvis til følge ved at det gis innsyn i de faktiske opplysningene i saken. Fylkesmannen har vurdert kommunens begrunnelse, men finner i dette konkrete tilfellet at hensynet til offentlig innsyn i de faktiske opplysningene i saken veier tyngre enn behovet for unntak."

I tillegg til at opplysningene faller utenfor hovedbegrunnelsen for at vi har unntaket i § 15(1), er det knyttet stor politisk og samfunnsmessig interesse til opplysningene i dokumentene. I en stadig aktuell samfunnsdebatt om tilgang til skatteopplysninger, er argumentet om kriminell utnyttelse et svært hyppig brukt argument. Innsyn i Politidirektoratets dokumentasjon vil gi samfunnet en reell mulighet til å ha en velbegrunnet oppfatning av om dette argumentet er relevant og viktig. Dermed faller det innenfor kjerneområdet av hva innsynsretten skal verne. Vi mener derfor det er opplysninger samfunnet har et helt opplagt krav på å få ut.

På bakgrunn av dette ønsker vi å påklage avslaget. Dersom POD fastholder sitt avslag, ber vi om at klagen oversendes JD uten ugrunnet opphold. Vi ber i så fall om å bli orientert.

Med hilsen

For Norsk Presseforbund

Kristine Foss

KOPI: Norsk Journalistlag v/Ina Lindahl Nyrud